

Vehbi Koç Anma ve Ödül Töreni
24 Şubat 2010
Sayın Turgut Bozkurt Konuşma Metni

Koç Ailesinin Saygıdeğer Mensupları,
Muhterem Konuklar,
Hanımefendiler, Beyefendiler,

Bu akşam, on binlerce Türk Eğitim Vakfı bursiyerini temsilen, bizlerin hayat çizgisini değiştiren, ülkemiz sanayinin ve sivil toplum kuruluşlarının öncüsü ve rehberi olan, Türkiye sevdalısı Vehbi Koç anısına karşınızdayım.

Adım Turgut Bozkurt, Çanakkale'nin Biga İlçesinde doğdum. Ben 3 yaşındayken babam Temmuz 1952'de vefat etti. Okuma yazma bilmeyen bir anne, 3 ve 10 yaşlarında iki çocuğuyla hayata sarılmak zorundaydı. Bizi kucaklayan; yüce Allah'ın sevgisi ve dedem Arif Okur idi. İki odalı bir evde dedem, annem, ağabeyim ve ben.

Babamın vefat ettiği Temmuz ayından 51 yıl önce, 1901 yılının Temmuz ayında, Ankara'da üzümlere alaca düştüğü günlerde, Keçiören'in altında, Çoraklık denilen semtte, yazlık evlerinde Vehbi Koç dünyaya gelmişti.

Alın yazısı bu, gün gelecek Turgut Bozkurt'a, Vehbi Koç'un kurduğu Türk Eğitim Vakfı 1973 yılında sahip çıkacak ve onun hayat çizgisini değiştirecekti. On binlerce TEV bursiyerine sahip çıktığı gibi.

Liseyi Biga'da, 1966 yılında bitirdim. O güne kadar Çanakkale'nin dışına pek çıkmadım. Aynı yıl ODTÜ-İdari Bilimler Fakültesini kazandım. Ağabeyim Tuğrul Bozkurt, birkaç ay önce yengem Nüket Bozkurt ile evlenmişti. Ailemize benim için ikinci bir anne katılmıştı .İkisi de ilkokul öğretmeniydiler. İyi hatırlıyorum, 500'er lira maaş alıyorlardı. Üniversiteye kayıt için ağabeyimle birlikte Ankara'ya gittik. Kaydımı yaptırarak ve oturup aylık gider bütçemi hazırladık .Ağabeyim bütçeme her hafta sinema, her gün bir gazete ve ayda bir tiyatro veya opera gideri de koymuştu. Ben bu giderleri azaltabileceğimizi önerdim. Ağabeyim kabul etmedi. "Turgutçuğum, tasarrufu biz yapacağız, sen eğitimin için gerekli olan bütçeye sahip olacaksın, ancak harcarken akıllı davranacaksın" dedi.

Gerçek bir aile olmak buydu işte.Bana böyle güzel bir aile verdiği için Allah'ıma ömrümce şükrettim. Bu aileyi yaşatan, yönlendiren, okuma yazma bilmeyen annem Mahmure Bozkurt idi. Nur içinde yatsın.

Bu fedakârlık benim sorumluluğumu daha da arttırdı. ODTÜ'deki birinci sınıftan sonra, ABD Başkanı J.F. Kennedy anısına verilen Kennedy bursunu kazandım. Tatillerde eve dönerken biriktirdiğim parayı anneme götürdüm. Yaz aylarında ortaokul ve lise öğrencilerine İngilizce dersleri verdim. Aile bütçemize katkıda bulundum.

Turgut Bozkurt hayat mücadelesine ve eğitimine devam ederken Vehbi Koç uzun ve yorucu bir çalışma ile kurduğu Koç Topluluğunun sürekliliğini, kendisinden sonra çocukları ve onların çocukları tarafından korunmasını nasıl sağlayacağını düşünüyordu. Yoğun araştırmalar sonunda çözümü Koç Holding'i kurmakta buldu. Vehbi Beyin bu adımını Merhum Ahmet Dallı şu cümleyle başlayan konuşmasıyla destekledi, " Vehbi Bey çok mühim bir teşebbüse geçmek üzeredir. Vehbi Bey birçok sahalarda olduğu gibi, bu defa da memleket iş alemine rehberlik ve örneklik yapmaktadır. Bu bakımdan kendisi tebrik ve takdire şayandır."

Evet, rehberlik ve örneklik yapmak.

Ne güzel bir tespit yapmış Merhum Ahmet Dallı, aynı zamanda ne güzel ve net bir Vehbi Koç tarifi...

Bakınız, Vehbi Bey 1963 yılında ne demiş; " Koç Holding çok ilerleyecek, Türkiye'de hususi sektörü temsil eden en büyük müessese olacak, memlekete faydalı olduğunu gören halk ve hükümet, Koç Holding'i tutacak, bunlardan daha mühimi, bizden sonra geleceklere örnek olacak ve birçok holdingler kurulacak, bu memleket ileri gidecektir."

Ancak, aynı yıllarda Vehbi Bey başka bir konuya da odaklanmıştı ve şöyle düşünüyordu " İş adamlarının hayır işlerine, sosyal bir hizmet olarak, sistemli bir şekilde başlamalarının zamanı geldiğine inandım ve bu işte birkaç örnek vererek, öncülük yapmak istedim."

Ahmet Dallı'nın tespiti ne kadar doğru, değil mi?

Rehberlik ve öncülük yapmak...

Vehbi Bey, tüm hayatı boyunca "**insana yatırım**" yapma konusuna önem verdi. Bu duyguyla mümkün olduğu kadar çok sayıda gencin iyi eğitim görmesini ve en az bir yabancı dil bilerek hayata atılmalarını kendisine önemli bir gaye edindi. Koç Öğrenci Yurdu ile başlayan, TEMA, Aile Planlaması Vakfı gibi pek çok hayırlı esere, öncülük etti, rehberlik etti...

Her şeyi Devletten beklemenin yanlış olduğuna inanan ve vakıfları, başarılı insanların, içinde yaşadıkları topluma karşı en hayırlı ve tesirli borç ödeme müessesesi olarak gören Vehbi Bey, maddi desteğe ihtiyacı olan yüksek öğrenim gençlerine burs sağlayacak bir tesis kurmak üzerinde önemle durdu ve çalışmalarını başlattı.

4 Ekim 1966'da Sırrı Enver Batur, Sıtkı Çiftçi, Fazıl Zobu, Kemal Haraççı, Lütfü Doruk, Ahmet Dallı ve Lemi İşmen'le görüşmüş ve eğitim amaçlı bir vakıf kurma düşüncesini açıklamıştır. Bu toplantıda, TEV'in temelini atan çok değerli görüş alışverişinde bulunulmuştur. Nihayetinde 205 arkadaşıyla birlikte 4 Mayıs 1967'de Türk Eğitim Vakfını kurdu. Vehbi Koç, kuruluş aşamasında ve sonrasında en büyük desteği Dr. Nejat Eczacıbaşı, Aydın Bolak, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer, Hulki Alisbah, ve Filiz Ofluoğlu'ndan almıştır.

İlk hedef ise 1000 öğrenci bursudur. Ama ilk yıl, 119 burs verilebildi. İlk günlerde çeşitli sıkıntılarla karşılaşıldı. Bir kez yola çıkmıştı Vehbi Bey, kesinlikle başaracaktı.

İşte sizlere çok güzel bir örnek...

Vehbi Koç 1968 yılında İsveç seyahatinde, Stockholm'ü gezerken, bazı büyük binaların Çiçek Vakfına ait olduğunu öğrenir. Pek tabii ki gerekli araştırmaları yapar ve cenazelerde TEV Cenaze Çelenkleri için düğmeye basılır. TEV Cenaze Çelenklerinin ilk uygulaması ilginç bir tesadüfle Vehbi Bey'in kız kardeşi Merhum Hüsnüye Aktar'ın

cenazesinde gerçekleştirilmiştir. TEV Çiçekleri onbinlerce gencin umutsuzluklarını umuda dönüştürmüştür. Pek çok vakfa da örnek ve gelir kaynağı olmuştur.

Turgut Bozkurt 15 Temmuz 1972 de ODTÜ'den mezun oluyor ve TEV Yurtdışı Bursuna müracaat ediyor.Bir yandan Biga'da Lisede ve Kız Sanat Enstitüsünde İngilizce öğretmenini olarak çalışırken, bir yandan da Bursu kazanabilmek için çalışmalar yapıyor. Gün geliyor Turgut Bozkurt mülakat için bir pazartesi günü saat 9.00'da, İstanbul'a, Türk Eğitim Vakfına davet ediliyor. Biga'dan İstanbul'a gelmek deniz yolu ile mümkün. Ama vapur unutulmaz bir kar yağışı ve fırtına yüzünden Karabiga iskelesine yanaşamadan dönüp geri gidiyor. İnanılmaz bir moral bozukluğu. Ne yapacağız derken, aklımıza Bandırma'dan İstanbul'a kalkan gece postası geliyor. Saatler süren yolculukla Bandırma'ya varıyorum. Ama, vapurda yer yok. Bin bir yakarış sonunda vapura biniyorum. Ama vakfa vardığımda, davet saatini çoktan kaçırmıştım. Artık şansımı kaybettiğimi düşünüyordum ki; Hiç unutmayacağım, TEV'in ilklerinden olan ve halen Genel Müdür Yardımcılığını yürüten,,ömrünün 43 yılını Türk Eğitim Vakfı'na ve Bursiyerlerine adanmış,TEV Ailesi'nin Güsel Ablası geciktiğimi görünce beni mülakat sırasında sona kaydırması.Jüriyi de oyalamıştı. Mülakata en son ben girdim ,ve bursu kazandım.

ABD'ye eğitime gitmemi sağlayan bu burs, kendi olanaklarımla daha çok uzun yıllar elde edemeyeceğim,ve hayat çizgimi değiştiren bir olanaktı.

ABD'ye gidiş ve MBA programını üstün başarıyla tamamlayıp 1975 yılında Türkiye'ye dönüş. Askerlik ve hayata atılış, Ünileverde ürün müdürü olarak başlayan, Devlette Pektim Genel Müdürlüğü ve Özelleştirme İdaresi Başkanı olarak son bulan 30 yıl.

Şimdi 1986 yılına geri dönelim. Vehbi Bey ve Yönetim Kurulu Üyeleri, Bağışçılar hep birlikte TEV Yurtdışı Bursiyerlerinin basına tanıtımı toplantısını yapıyorlar.Herkes çok mutlu. Güsel Abla Vehbi Bey'e soruyor "Efendim sizi mutlu görüyorum, TEV'deki gelişmelerden memnun musunuz?"

Cevap aynen şöyle;

“Güsel Hanım, henüz arzu ettiğim kadar değil. Gerçek mutluluğu, bursiyerlerimizin TEV yönetimine tam anlamıyla dahil oldukları gün yaşayacağım.”

Bu cevap üzerine Güsel Abla Turgut Bozkurt’u gıyabında Vehbi Bey’e tavsiye ediyor ve bir gün Fındıklı’daki Holding Merkezine Vehbi Beyin asistanı Suzan Hanım tarafından davet ediliyorum. Randevu saat 18.30’da. Bu görüşmeler aynı saatte birkaç kez tekrarlanıyor. Vehbi Beyin yanına daima, tam 18.30’da alınıyorum. Eski günlerin tabiriyle sanki “Memleket saat ayarı”

Vehbi Bey çeşitli konularda fikrimi soruyor. Önerilerimi bir sonraki toplantıya yazılı getirmemi istiyor ve yazılı önerilerimi okumamı istiyor, dikkatle dinleyip notlar alıyor. Bir sonraki toplantıya daima bir önceki toplantıda konuştuklarımızı özetleyerek başlıyor. Sonunda, beni TEV Genel Müdürlüğü için uygun gördüğünü söylüyor ve Genel Müdüre verilen maaşı açıklıyor. Kendisine maaşın geçimime yetmeyeceğini ve bakmakla yükümlü olduğum kişiler olduğunu söyleyince; o zaman seni bazı şirketlere Yönetim Kurulu Üyesi yaparız diyor ve unutamadığım Ankara şivesiyle “Durgut Bey, bu görevi kabul etmenizi tavsiye ederim” diyerek düşünmem için bana süre veriyor.

Vehbi Bey ile görüşmemizi Güsel Abla ile paylaştığımda derhal tenkid ediliyorum.. “Turgut, sen ne yaptın? Vehbi Beyle ücret konusunda pazarlık eder gibi konuşulur mu?”. Vehbi Beyle sonradan bir ücret konusu için konuşmaktansa, çözümü baştan aramanın daha doğru olacağını söyleyince “haklısın” diyor. Zaten, Vehbi Bey de davranışımı ufak bir kahkaha ve hoş bir gülümseme ile karşılamıştı.

Evet, tekrar bir Temmuz kaderi. Vehbi Bey rahatsızlanıyor ve 22 Temmuz 1986’da ameliyat oluyor. Görüşmelerimiz duruyor. Yaptığım bazı danışmalar sonucunda ve sorumluluklarım dolayısıyla başka bir kurumda çalışmaya başlıyorum. Kısa bir süre Vehbi Beyin küskün tavrına muhatap oluyorum. Güsel Abla’nın araya girmesi ile her şey normale dönüyor. Ancak, “Acaba Vehbi Bey beni gerçekten affetti mi? ” sorusunu içim sızlayarak daima kendime sordum. Ta ki 11 Mayıs 2006’ya kadar. Yani Mütevelli Heyet Üyeliğimi takiben TEV Genel Müdürlüğünü üstlendiğim gün. O gün içime huzur doluyor.

Türk Eğitim Vakfı, geride kalan 43 yılın 28 yılını Vehbi Bey'in önderliğinde, rehberliğinde geçirdi. Her yıl bursiyerlerle birkaç kez yemek yer ve güncel konularla ilgili görüşlerimizi sorar , bizi düşünmeye sevk ederdi.Bu toplantılarda Vakfın yetiştirdiği evlatları olan biz bursiyerlere Vakfa hizmet etmeyi, Vakfa sahip çıkmayı öğretti, aşıladı. Bugün Türk Eğitim Vakfı'nın kurucularının çok azı hayatta. Mütevelli Heyetimizdeki 55 kişiden sadece 7'si kurucularımızdan. Mutlulukla belirtmek isterim ki Mütevelli Heyetimizin 16'sı Bursiyer, 7 kişilik Yönetim Kurulumuzun 5'i bursiyer, 3 kişilik Denetim Kurulunun 2'si bursiyer ve Genel Müdür, Bursiyer.

Vehbi Beyin yarattığı her kurumda olduğu gibi nesiller değişiyor ancak Türk Eğitim Vakfı her geçen yıl daha da kurumsallaşarak ve büyüyerek devam ediyor.

İlk kuruluş yılında 119 burs verebilen TEV, sadece 2009–2010 yılında 8500 burs vererek toplamda 180.000 bursa ulaştı. 1250 genci yüksek lisans için yurtdışına eğitime gönderdi. 22 Eğitim kurumunu bağışçıları adına inşa ederek ülkemize kazandırdı. 8 ülke ile işbirliği yaparak burs programlarını yürütüyor ve bir üstün yetenekliler okulunu bizzat yönetiyor.

Günümüzün moda deyimini "Sürdürülebilirlik". Acaba sürdürülebilirliğin önemini ve gereğini Vehbi Bey kadar önceden hissedene ve gerçekleştirene kaç kişi vardı ülkemizde, iş dünyamızda?

TEV, bu seviyeye Vehbi Bey'in ve arkadaşlarının 1968 yılında 22 ili bizzat dolaşarak ve TEV için bağışlar sağlayarak yola çıkmasıyla ulaştı.

Bütün bu başarılarından sonra, TEV'in bugünkü net varlığı 500 Milyon TL mertebesinde. Başta ev hanımları, öğretmenler, serbest meslek sahipleri, memurlar, mühendisler, doktorlar olmak üzere yüzlerce bağışçısıyla ve on binlerce bursiyeriyle Türk Eğitim Vakfı, Türkiye'nin Eğitim Vakfı olmuştur.

Kabrinizde rahat uyuyun Vehbi Bey...Önderliğini ve rehberliğini yaptığınız Türk Eğitim Vakfı, kurucuları, kurucuların evlatları ve onların evlatları, vakfın yetiştirdiği evlatları ve de Türk Milleti tarafından özenle korunuyor.

“Devletim ve Ülkem var oldukça ben de varım” diyen ve kurduğu müesseselerin ve kendi varlığının, memleketin varlığı ile devam edeceğine inanarak hareket eden büyük insan, anıt insan; Türk Eğitim Vakıflılar olarak çizdiğiniz yolda sürekli ve şevkle yürüyeceğiz.

Aziz hatıranız önünde saygıyla eğiliyoruz. Ruhunuz şad olsun.